

Syrphidstudier. (Syrphidenstudien.)

Av

SVEN GAUNITZ.

Vid Sötåsen, ca tre km S om Töreboda (Västergötland), ligger omkr. 100 m Ö om landsvägen två gölar förbundna av en fuktig sänka. De båda vattensamlingarna kallas Drakahålen. Skogen står ganska tät omkring dem. I den västligare, större gölen förekommer *Typha latifolia* L. rätt talrikt i vegetativ utbildning. Under vintern bilda de vissnade resterna av *Typha* vinterståndare, som stå upp över isen. På en höjd av 15–20 cm över isytan äro *Typha*-stånden knäckta och luta från denna punkt snett nedåt. Bladens nedre delar äro fastfrusna i isen. De över isen uppstickande delarna insamlades 28/12 52 från en del *Typha*-exemplar och förvarades sedan i glasburkar inomhus i rumstemperatur. Ur detta material kläcktes 17 ex. av *Neoascia dispar* Meig. under tiden 3/3–26/3 53.

Inom det föreliggande materialet finner man en viss variation. Honorna avvika i fråga om bakkroppens utseende mer eller mindre från det för arten typiska. Alla ex. överensstämma emellertid i stort sett med gängse beskrivningar.

Meigen (1822) lämnar ganska goda beskrivningar av *Neoascia (Ascia) floralis* och *N. dispar*. Man kan lätt särskilja de båda arterna på hans diagnoser. Om honan av *dispar* säger han, att den normalt har bakkroppen utan fläckar men att ex. med fläckar också förekommer. Han säger om bakkroppen: »meistens ungefleckt, doch finden sich auch Stücke, die auf dem dritten Ringe ein Paar rothe Tropfen, andere, die solche auf dem dritten Ringe, und noch andere, die sie auf beiden Ringen haben.»

I Svensk Insektfauna sammanfattar Wahlgren (1909) *floralis* med *dispar* och flera andra arter. Lundbeck (1916) lämnar mycket utförliga beskrivningar av *floralis* och *dispar*. Hos Sack i Lindners Fauna (1932) äro artbeskrivningarna ej så utförliga som hos Lundbeck. I sammanfattningen av artskiljande kännetecken framhåller Lundbeck bl. a., att bakkroppen hos honan av *dispar* är starkt åtdragen vid andra leden samt baktill bred och klubblik. Detsamma anges hos Sack. Hos de kläckta honorna från Sötåsen är bakkroppen emellertid tämligen smal. Benens färg anges av Lundbeck vara mörkare hos *floralis* än hos *dispar*. Hos Sack blir det svårt att utläsa, att en sådan skillnad

Ex. n:r	Ansikte pudrat	Ansikte fint pudrat	Kanttvärribb-vinkel normal	Kanttvärribb-vinkel skarpare	Thorax gulgrön	Thorax grön-svart	Thorax blågrön	Abdomen brons-svart	Abdomen grön-skiftande	Abdomens form normal	Abdomens form smal	Abdomen med gula fläckar hos ♀
1	x				x			x		x		
2	x		x		x			x		x		
3	x		x			x		x		x		
4	x		x		x			x		x		
5		x	x		x			x		x		
6	x		x			x		x		x		
7	x		x			x		x		x		
8	x			x		x		x		x		
9		x		x			x	x			x	x
10		x	x		x			x		x		x
11		x		x	x			x			x	x
12		x	x		x		x	x			x	-
13		x	x		x			x			x	x
14		x	x		x			x			x	-
15		x		x	x			x			x	-
16		x	x		x			x			x	x
17		x	x		x				x		x	x

Tabell 1. *Neoscia dispar* Meig. n:r 1-8 ♂♂, 9-17 ♀♀. Variationen av vissa egenskaper. x: en egenskap finns. -: en egenskap saknas.

(*Neoscia dispar* Meig. N:r 1-8 ♂♂, 9-17 ♀♀. Die Variation einiger Eigenschaften. x: eine Eigenschaft vorhanden, -: nicht vorhanden.)

existerar. Enligt Lundbeck har baklåren svart spets hos *floralis*, gul spets hos *dispar*; Sack anser, att båda har baklår med gul spets. Mellanbenens sista tarsled uppgives hos Lundbeck vara svart hos *floralis*, gul hos *dispar*; baktibierna sägas vara brett svarta hos *floralis*, med smal ring hos *dispar*. Mellanbenens sista tarsled uppgives hos Lundbeck vara svart hos *floralis*, gul hos *dispar*; baktibierna sägas vara brett svarta hos *floralis*, med smal ring hos *dispar*. Ett material av 2 ex. *dispar* och 9 ex. *floralis* tagna i Töreboda, Tegelbruket 15/6 53 undersöktes med avseende på benens färg. De båda *dispar*-ex. var avgjort ljusare. Det svarta på baklåren nådde nästan spetsen, som var mörkgul. Mellersta benparets yttersta led var gul. Alla *floralis*-ex. hade baklåren svarta ända till spetsen, det mellersta benparets yttersta led var hos en del ex. gråaktig, hos andra mörkare grå eller svartaktig.

Det ovan nämnda kläckta *dispar*-materialet från Sötåsen undersöktes i fråga om benens färg. Baklåren hade hos alla ex. gul spets. Mellersta benparets yttersta tarsled var gul hos alla ex. I fråga om baktibiernas färg förelåg en betydande variation inom materialet från Sötåsen och från Tegelbruket. Det visar sig alltså, att färgen på baklåren och mellanbenens tarsleder kan vara ganska konstant hos de respek-

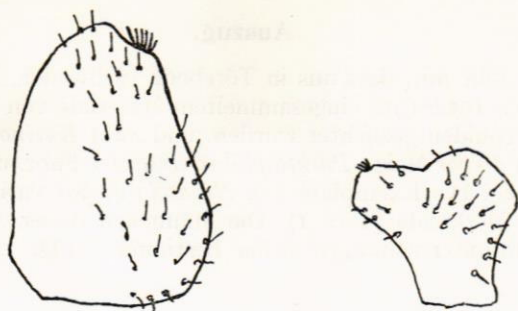

Fig. 1. Yttersta ledstycket av hanens parningstång hos A. *Neoascia dispar* Meig., B. *N. floralis* Meig. Först. $70\times$. S. Gaunitz del. (Letztes Glied der männlichen Genitalzange A. von *Neoascia dispar* Meig., B. von *N. floralis* Meig. Vergr. $70\times$.)

tive arterna inom ett visst geografiskt område. Individer av *floralis* och *dispar* från Stockholmstrakten och Tönnersjöheden (Hall.), som docent K. H. Forsslund haft vänligheten ställa till förfogande, visa emellertid även konstans i dessa färgskillnader, som alltså ha viss betydelse som artskiljande karaktärer. Andra viktiga karaktärer hos *dispar* är antennernas utseende, kanttvärribbornas form, kroppens punktering och färg och bakkroppsbandets form. De kläckta ex. från Sötåsen ha undersökts med avseende på vissa egenskaper, vilkas fördelning inom materialet framgår av tabell 1.

En undersökning av genitalorganen hos *floralis* och *dispar* visade tydliga olikheter. Parningstångens yttersta ledstycke är hos *dispar* betydligt större än hos *floralis* samt har en trubbigare form (se fig. 1).

Ur *Typha*-materialet kläcktes 4/4 53 två hanar av *Platychirus scam-bus* Staeg.

I södra delen av Töreboda köping befinner sig en lertäkt, den s. k. Lerhålan, som delvis är fylld med vatten. Vid stränderna växer *Typha latifolia*, bladvass, sävarter m. m. Den 19/4 intogs från Lerhålan *Typha*-stånd med rötter och placerades i vatten i stora glasburkar. Ur detta material framkom 11/5 två hanar av *Parhelophilus versicolor* Fabr. och 12/6 en hona av *Eurinomyia transfuga* L.

Litteratur.

- Meigen, J. W. Systematische Beschreibungen. Hamm 1822.
 Wahlgren, E. Sv. Ins.-fauna, Syrphidae. Uppsala 1909.
 Lundbeck, W. Diptera Danica V, Syrphidae. Köpenhamn 1916.
 Lindner, E. Die Fliegen, Syrphidae. Stuttgart 1939.

Auszug.

Der Verf. teilt mit, dass aus in Töreboda (Schweden, Västergötland) in den Jahren 1952–1953 eingesammeltem Materiale von *Typha latifolia* L. einige Syrphiden gezüchtet wurden, und zwar *Eurinomyia transfuga* L., *Neoascia dispar* Meig., *Parhelophilus versicolor* Fabr. und *Platychirus scambus* Staeg. Die Exemplare von *Neoascia dispar* variieren in Bezug auf gewisse Merkmale (Tab. 1). Die Männchen dieser Art lassen sich durch Genitaluntersuchungen sicher bestimmen (Fig. 1).